

ཐུག་པ་ཆེན་པོར་ཕྱག་ཇུ་མཆོད་པ་ཆེན་པོ་ལྟེ་ཆོག་པ་།

མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་གཏམ་རྒྱུད།

(མྱད་ཆ་)

མཱ་ཁའོ་བྱུན་དང་། ཡེ་ཏུ་ཏུས་ཆིང་གི་མའོ་ཙེ་མཆོག་གི་ཕྱག་ལུས།

མྱོ་བ་ཟང་དོན་གྱུ་བ་ཕྱིས་བརྒྱུད།

སེཾ་ཁོན་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

བྱུང་། དབྱུང་། རྩིས་ བཟུགས་ ཅུང་། རྩིས་ ཁབ་ རྩིས་ ཅུང་། རྩིག་ གནས་ ཅུང་།
གནས་ བཟུགས་ བྱུང་། ཅུང་། རྩིག་ རྩིས་ བྱུང་། དབྱུང་། བཟུགས་ གནས་

མཉམ་འབྲེལ་སྐྱོད་སྤྱོད་བྱས།

རྩིས་གཅིག་རིང་ཕྱགས་ཀྱི་རྩིས་གཅིང་དཔེ་ཚོགས།

མཉམ་ཅུང་གི་གཏམ་རྒྱུ།

(རྩིས་རྒྱུད་བར་གསུམ་)

ཅི་མ་པ་པོ། ལྷ་ཁོ་ཁྱེན་དང་ལེའུ་ཡུས་ཅིང་།

ཡིག་རྒྱུར་པ། རྩིས་ན།

ལྷས་དག་པ། ཉིང་ཡིའུ་ཞི།

ཡིག་རྒྱུར་འགན་ཁུར་པ། ཉིང་ཡིའུ་ཞི།

དཔེ་ཚོགས་འགན་འཁུར་པ། བདེ་རྩིག་ས་ལྷིན།

ཁབ་དང་རི་མོ་འབྲི་མཁན། བསམ་གཏན།

མི་རྩིན་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུན་ཁབ་གིས་བཟུན་ནས་བཀྲམ།

རྩི་རྩིས་ལྷགས་བཟུ་ས་གཤིས་པར་གྲས་དཔར།

དཔེ་ཚོགས། ISBN7 - 5409 - 2433 - 0/G·1295

དཔེ་ཚིན་རྩིས། 11.50

དཀར་ ཆག

- ཁིང་པའི་ཁྱིམ་དུ། (1)
- དམག་སྤྱི་ཆེན་མའི་མཆན་སྟོན་མི་བཞེས་པ། (8)
- མིག་ཚུ་ལས་སྤྲོ་པོར་མི་གཏོང་བ། (13)
- ལེ་དཔར་སྤྲུམ་སྟོང་གི་ཚུ་པོ་པར་མཐར་བཅད། (19)
- པ་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པ། (31)
- རྩ་ཆོད་ཁ་ཏིག་ཅན་དང་། ཤ་མོ། མི་བན་བཅས་མཆོད་པ།
..... (40)
- མི་ནམས་མིག་ཚུ་ཤོར་བའི་དཔོང་ཟས། (48)
- བཞུགས་གནས་སུ་དེ་བཞི་ཉར་ཆགས་གནང་ཡོད་པ། (55)
- དཔེ་དེབ་དུ་མ་སྟུན་ལམ་དུ་འདྲིན་པ། (62)
- དཀར་བ་སྤྱད་དེ་དཔྱིན་ཡིག་ལོང་ཉི་ཤུ་སྟུངས་གནང་བ། (72)
- བྲ་ལོན་ལོ་བཅུ་འདལ་བ། (81)
- ཡིག་གཞུགས་སྤྱོད་རྒྱར་མཉེས་པོ་ཡོད་པ། (85)
- ཞབས་ཤོ་བརྩོན་པ། (92)
- གཟིམ་གོས་དང་ཕྱ་ཕྱ་སུ་དེ་མིན་དངོས་པོ་གཞན། (96)
- ཚུང་མི་མཆོག་ལ་ཏུ་སྤྲུལ་བ། (105)
- སྟུན་ཤོར་བའི་རྗེས། (110)
- མཐར་མའི་འཇུག་མཛད་ས། (115)
- མཇུག་བྱང་། (119)

ཞིང་པའི་བྱིས་ཏུ།

པའི་ཅིང་གི་ཞིང་གི་ཁྱེ་འདྲ་བས་སྤྲུམ་ཁྱེ་གོ་ཞིང་གི་ཁྱེ་གྲན་གྲན་བྱིས་
ཆང་གི་མདུན་སྒྲིག་སྒྲིག་ཅིག་དོས་སྤྲུམ་པར་སྒྲིམ་ནང་བཅུག་པའི་འདྲ་པར་ཞིག་
མདོན་གསལ་དོན་པོར་པག་ལ་འདུག། དེ་ནི་ལོ་བཅུ་ལྷག་འགའི་གོང་དུ་
མའོ་ཅེ་རྒྱང་ཁོ་པའི་བྱིས་ཏུ་ཐེབས་སྐབས་མཉམ་དུ་བསྐྱེན་པའི་འདྲ་པར་
ཞིག་ཡིན། ཆེ་ཆུང་ཆོན་དུག་ཅམ་ཡོད་པའི་མཉམ་དུ་བསྐྱེན་པའི་འདྲ་
པར་འདི་མ་གཞིལ་མང་པོ་འདས་ཟིན་ནས་པར་དོས་ཀྱི་ཆོས་གཞི་ལོག་ཏེ་
མེད་པོ་ཆགས་ཡོད་ཀྱང་པར་རིས་ད་དུང་ཁམས་དྲངས་ཤིང་གསལ་པོ་ཡོད་
པ་དེའི་ནང་མའོ་ཅེ་རྒྱང་སྤང་སྤངས་སྤང་བཞེངས་བཞུགས་ཡོད་ཅིང་།
སྤྱོད་ལ་སྤྱོད་འཇུག་དགར་པོ་དང་། སྤྱོད་ལ་ཆོས་བྱང་ཐལ་མདོག་
ཅིག་ཞབས་ལ་ཡུ་མེད་ཁ་སྒྲིབ་པའི་རས་ལྷམ་ཆ་གཅིག་མཆོད་ཡོད་པ་
དང་། བཞེས་ཐག་བསྐྱམས་པའི་ཕྱག་དེ་རྒྱང་བཀྱག་གནང་ནས་ཞལ་
མང་ཆོགས་ལ་སྒྲིགས་ཏེ་ཞལ་མོ་བཞུད་བཞིན་ཁོ་ཆོ་ལྷན་དུ་བཅེ་མེས་ས་
ཆོན་པོས་སྤང་མོལ་གནང་བཞིན་འདུག་ཅིང་། པར་འདིའི་ནང་གྲང་
གྲན་གྱི་བྱིས་མི་ཆོ་འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ཞེ། གྲང་གྲན་བྱིས་ཀྱི་སྤྱིས་པ་ནམས་
ནི་རྒྱང་བཞེན་མར་གནས་པ་དང་། བྱད་མེད་ནམས་ཀྱི་པར་དུ་སྤྲུམ་གྱི་དེ་
ཉར་ནས་མའོ་ཅེ་རྒྱང་གི་ཞལ་ཤོབ་ཆ་པའི་བཀའ་མོལ་གྱིས་ཡིད་དབང་
འཕྲོག་ནས་མགོ་པོ་པར་བསྐྱངས་ཏེ་མའོ་ཅེ་རྒྱང་མཆོག་ལ་བཞུས་ནས་གད་
མོ་བཞོད་བཞིན་ཡོད་ལ་མའོ་ཅེ་རྒྱང་གི་ཞབས་ཀྱི་མདུན་དོས་ས་ཏེ་ཆོག་

བཟུང་པའི་ཁོ་ན་དུག་བདུན་ཙམ་ལས་མ་སྒྲིབས་པའི་སྤྱ་གཅིར་བྱ་
དེའང་མཁོ་བོ་ཡར་བཏེགས་ཏེ་ཁོང་ལ་བཞུས་ནས་གད་མོ་གད་ནས་བཟུང་
འདུག་.....

1953ལོའི་ཟླ་བ་6པའི་ཆེས་28ཉི་མོགས་པར་ནམ་མཁའ་སྤྱོད་ཞིང་
དུངས། ཡན་ཏིང་སྒྲོ་མོའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུས་ཁྱེ་སྤྱོད་ལམ་ཟུར་ན་
རྒྱངས་འཁོར་རྒྱང་གས་ཤིག་ཁ་བཀག་འདུག སྐབས་དེ་དུས་གང་གན་
ལམ་དེ་དང་ཉེ་བར་ཡོད་པའི་ཆལ་ཞིང་ནང་སྤྱོད་བཀོག་ནས་བཟུང་ཡོད།
ཁོ་པས་མཁོ་བོ་ཡར་བཏེགས་ནས་ལྷ་སྐབས། རྒྱངས་འཁོར་རྒྱང་དུ་
འདྲིའི་ནང་ནས་མི་གཅིག་མར་བབས་པ་མཐོང་བ་ཉི། སྤྱོད་ལ་སྤྱོད་
འདུག་དཀར་པོ་མཆོད་པའི་སྤྱོད་གཟུགས་ཆེ་ལ་སྤྱོདས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་
བཟུང་ཅིང་བཞིང་བའི་ཞབས་སྤྱོདས་ཀྱིས་ཁོ་པའི་སྤྱོདས་སྤྱོད་མཐས་པ་
མཐོང་། གང་གན་གྱིས་གཟབ་ནན་གྱིས་ལྷ་དུས་ཤིག་ལམ་དུ་མཐོང་བ་
ནི་“ཨ་འདི་མའོ་གྲུ་ཞི་མ་རེད་པས། མའོ་གྲུ་ཞི་ང་ཆོའི་སྤྱོད་ཆོར་
མཐས་ལྟར་” “ཁྱེད་སྤྱོད་ཁམས་བཟང་” ཞེས་མའོ་ཙེ་དུང་གིས་ཞལ་སྤྱོད་
བཞད་བཞིན་ཁོ་པའི་སྤྱོདས་ལ་སྤྱོད་གཟུགས་གཟུགས་གནང་བ་དང་ཆབས་
ཅིག་ཆལ་ཞིང་ཟུར་གྱི་ཆོས་མེད་སྤྱོད་ཆེན་འདིར་སྤྱོད་མཆོད་བཟུགས་ཏེ་
“འདིར་ངས་གསོ་རྒྱག་གི་ཡིན” ཞེས་གསུངས་པས། གང་གན་མཐས་
འགྲལ་ཆོད་མེད་ཀྱིས་“བཟུགས་དང་” ཞེས་སྐད་ཆ་ཆོག་གཅིག་དེ་ལས་
གཞན་ག་ཤོད་འདི་ཤོད་མེད་པའི་གནས་སྤྱོད་གྲུ།

མའོ་ཙེ་དུང་ཆོས་མེད་སྤྱོད་པ་འདྲིའི་འོག་དུ་མཐས་ནས་གྱིས་མ་
ཆོས་དུ་གཅིག་གི་སྤྱོད་དུ་བཟུགས་ཤིང་བཞེས་ཐག་རྒྱང་གཅིག་བཞེས་ཏེ་
དུལ་ཡར་བཏེགས་ནས་ཐག་རིང་གི་རུབ་འདྲི་སྤྱོདས་སྤྱོད་གཟུགས་ཤིང་དུ་

ལ་མ་དོན་ཞིག་དཀོང་ས་བཞེས་གནང་གི་ཡོད་པ་འདྲ། དེ་ནས་ཀྱང་ཀྱན་གྱིས་ཐུང་བར་སྤང་ཆོའི་ནང་རྒྱགས་ཐིམ་ནས་བཟ་ཤིས་ཀྱི་གཏམ་བཟང་དེ་ཆང་མར་བཤད།

ཡུལ་ཁྱིམ་གྱི་ཆོ་བཅེངས་འགྲོལ་མ་བཏང་གོང་ཉ་ཅང་དཔུལ་ཞིང་སྤངས་པས་མི་འགའ་དེ་སྤང་བྱིང་ནང་དུ་ཐུ་བ་བྱས་ནས་འཆོ་ཐབས་བྱེད་པ་དང་། ལ་ལ་རྩོ་སྤང་ནས་འཆོ་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཀྱང་ཀྱན་གྱི་བྱིམ་དུ་བཅེངས་འགྲོལ་མ་བཏང་གོང་ས་ཞིང་སྤངས་མོ་ཅམ་ཡང་མེད་པ་དང་ཁང་བ་མཛོ་མོའི་རྩ་ཁྱག་ཅམ་ཡང་མེད་ཅིང་། ཉིན་མཆན་རྩོས་མེད་དུར་ས་འདིར་འབྱོར་པ་ཅན་ཆོའི་བར་སོ་སྤང་ནས་སྤྲོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པས། སོ་སྤྲོལ་ཤར་རྩོས་སྤྲོད་པ་མི་རྒྱགས་པ་དང་གོས་ཀྱིས་ལུས་པོ་མི་སྤྲོད་པར་བཞེན་རྒྱན་དུ་བར་སོའི་མཐའ་འཁོར་གྱི་མ་ཆོས་ཆལ་དག་འཁོག་ནས་སྤྲོད་པ་རྒྱགས་ཐབས་བྱེད་པའི་ཡང་བའི་འཆོ་བ་སོ་རོ་སྤྲོལ་ཅུ་ཅམ་བསྐྱལ། བཅེངས་འགྲོལ་བཏང་རྗེས་ཁོང་གི་འཆོ་བར་འཐུར་རྩོག་ཐུང་། དེ་རིང་མའོ་ཙོ་རྒྱང་སྤྲོད་དུ་ཁོ་པ་ཆོའི་མདུན་དུ་ཐེབས་པས་སེམས་འགྲུལ་མི་ཐེབས་པ་གལ་ཡིད།

“མའོ་གྲུ་ཞི་ལགས་ང་ཆོའི་སྤང་ཆོར་བཞུགས་ཅམ་གནང་དང་”
“མའོ་གྲུ་ཞི་ལགས་ང་ཆོའི་བྱིམ་དུ་གསོལ་ར་མཆོད་པ་ཐེབས་དང་” ཞེས་པ་སོགས་མི་རྣམས་ཀྱིས་འཆང་ཁ་ཤིག་ཤིག་ངར་རྩོ་སེམས་ཆེན་པོས་རང་རང་གི་འདུན་པ་བར་མཆོམས་མེད་པར་བྱ་བཞིན་ཡོད། མའོ་ཙོ་རྒྱང་གིས་རྒྱགས་རྩྭ་གཤིན་པོའི་ངང་ཞལ་བཞེས་གནང་ཞེ་འབྲིས་སུ་ཡོད་པའི་ཀྱང་ཀྱན་ལ་ཐུག་མཐུབ་བཅུགས་ཏེ་“ཡོང་ང་། ངས་སྤྲོད་ཀྱི་བྱིམ་ལ་རྩོ་ཅམ་བྱེད་པར་ཡོང་གི་ཡིན་” ཞེས་གསུངས། ཀྱང་ཀྱན་གྱི་དཀའ་

ཆོར་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ནས་བསྐྱེད་མར་...ལགས་སོ། ལགས་སོ། "ཞེས་ཞུས།
 འོན་ཀྱང་རང་ཁྱིམ་ལ་གཞིག་གཏན་ནས་མེད་པ་བསམ་སྒྲོར་འཁོར་ཉེ་
 མཁྱེགས་རྒྱུར་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ནས་སྐད་ཀྱི་གས་ཆེན་པོས་རང་གི་གཟུང་རྒྱ་རྒྱུ་
 གྲན་ལ་...ཕྱུ་གུ་འེ་ཨ་མ། མའོ་གྲུ་ཞིང་ཆོའི་ནང་ལ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པས་
 མཁྱེགས་པོ་བརྟུ་གསོག་བརྒྱབ་ནས་ཆབ་སྐོལ་ཨང་...ཞེས་བཤད་མ་ཐག་
 སྐར་ཡང་ཁང་པའི་ཕྱིར་དོན་ནས་མའོ་ཙེ་རྒྱུ་ལ་ཐེབས་བརྟུ་ཞུ་བར་ཕྱིན།
 རྒྱུ་གྲན་ལ་ཕྱུ་གུ་འཁོར་ཡོད་པས་མའོ་ཙེ་རྒྱུ་རང་ཁྱིམ་དུ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་
 པ་ཆོས་ཐུལ་བརྟུ་གསོག་རྒྱག་ཡོད་མ་ལྟར་བར་ལག་རེས་ཕྱུ་གུ་རེ་པར་དུ་
 གྲངས་ཉེ་སྒྲོ་རའི་ཕྱིར་ཐོན་འོང་ནས་རྟ་སྐབས། མའོ་ཙེ་རྒྱུ་ཉག་ཉག་
 མདུན་རོས་ལ་ཐེབས་ཟིན་གྲུ་ཞེས་ཞུས་ཤོང་དང་བཅས་ "ཉེའི་རང་
 འཁོན་པོ་རྒྱུད། གཞིགས་རེར་ཕྱུ་གུ་རེ་དང་། དཔྱིལ་དུ་འང་གཅིག་"
 ཅེས་གསུངས། དཀོན་མཆོ་པའི་བཀའ་ཚལ་དེས་མཐའ་འཁོར་གྱི་མི་ཆང་
 མ་རང་དབང་མེད་པར་གད་མོ་ཤོར།

མའོ་ཙེ་རྒྱུ་ག་ལེར་ཁོ་མོའི་ཁྱིམ་གྱི་སྒྲོ་རའི་ནང་ཐེབས་སྐབས།
 སྒྲོ་རའི་ནང་གྲིང་བལ་ཕྱིར་དོན་ཡོད་པའི་མལ་ཆས་རལ་པ་ཞིག་བཟུམ་
 ཡོད་པ་འདིར་ཕྱག་འཆང་སོག་བཅིར་ཅམ་གནང་ནས་དགུན་ཁ་ཉལ་ཆས་
 དེ་འདྲ་གཏོགས་ན་འཁྱེགས་ཀྱི་མི་འདུག་གས། ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་
 པ་དང་། ཁང་པའི་ནང་ཐེབས་རྗེས་ཁོང་གིས་ས་ཁྱིའི་སོག་ཕྱག་གིས་
 མནན་ཅམ་མནན་ཅམ་གནང་། དགུན་ཁ་ས་ཁྱི་ཆ་པོ་བཟོ་མིན་དང་
 མཆན་མོ་ཉལ་སྐབས་རྒྱ་པོ་ཡོད་མེད་སོགས་བཀའ་འདྲི་གནང་བར་ཆོག་
 ཐག་ཆོད་པའི་ལན་རྒྱུད་རྗེས་ཁོང་གཞི་ནས་ཞལ་ཕྱིར་བསྐྱར་ཉེ་ས་ཁྱིའི་
 རྟེན་དུ་བཞུགས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་བཞེས་ཐག་ཆོད་བཞིན་དུ་ཁྱིས་དུ་མི་

གཞོན་ཡོད་པ་དང་མིང་ལ་གང་ཟེར་བ། སོ་གཞོན་ཡོན་པ། སྤྱ་གྲུ་
 སྤྱོད་གྲུར་འགྲོ་གི་ཡོད་མེད། སྤྱོན་སྤོག་ཡག་སྤོ་ཡོད་མེད་བཅས་བཀའ་
 འདྲི་གནང་། བཟའ་འབྲུ་འདྲང་མིན་གྱི་གནས་ཚུལ་བཀའ་འདྲི་གནང་
 སྐབས། གྲང་གཞན་གིས་“སྤོན་མ་ནི་མ་སྤོས་ཚལ་ལས་ཟ་རྒྱ་མེད། ད་ཉི་
 འབྲུ་རིགས་ཟ་རྒྱ་ཡོད། ཡོན་ནའི་དེ་ཅམ་གྱིས་ཡག་སྤོ་མེད། སོ་ཉེས་
 རྒྱུད་བའི་དུས་སུ་པད་ཚལ་གྱི་རྒྱོག་སྤོ་ཡང་བཟའ་དགོས་གྱི་འདུག” ཅེས་
 བྲང་པོར་ཁྱུས།

མའོ་ཙོ་རྒྱུད་གིས་དཔུ་ཚྭ་གྲུག་གནང་ནས་ཁོ་ལ་“ཤེལ་བ་མ་བྱེད།
 འཆོ་བ་ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་རེ་ཡག་རྒྱ་འགྲོ་རེས་རེད” ཅེས་སེམས་གསོ་
 གནང་།

བྱུང་ངོས་གྱི་ཕྱི་ལ་པའི་སྤྱིང་ལ་མར་ཁེ་སེད་དང་། ཞུན་གི་སི། ལེ་
 ཉིན། སི་ཉ་ལིན་བཅས་གྱི་སྤྱུ་པར་བཞི་བཀའ་ཡོད་པར། མའོ་ཙོ་རྒྱུད་
 གིས་ཡུད་ཅམ་ཞིག་གཟིགས་རྗེས་སྤོ་མེ་གཅིག་སྤོམ་གྱིས་གྲང་གཞན་གྱི་གཙུང་
 མོ་སོ་ན་བཅུ་གསུམ་ལ་སོན་པའི་ཀྱའེ་ཆིང་གི་མགོ་པོར་བྲུག་བྲུག་གནང་
 བཞིན་བཞད་མོ་བཞད་བཞིན་ཅིག་ངོས་གྱི་སྤྱུ་པར་ལ་བྲུག་མཚུབ་བཅུ་གས་
 གནང་སྟེ་“པ་གི་རང་གིས་ཉོས་པས་” ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བས།
 ཀྱའེ་ཆིང་གིས་མགོ་སྤོ་ཚྭ་གྲུག་བྱས། མའོ་ཙོ་རྒྱུད་གིས་སྤྱར་ཡང་“སྤྱོད་་
 གྲུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པས་” ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བར་“འགྲོ་གི་ཡོད་” ཅེས་
 ཁྱུས་པས། “དེ་རིང་མ་སྤོན་པ་གང་ཡོན་” ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་ཡང་
 དུ་མོ་རྒྱུད་རྒྱུད་འདི་དགའ་འཆོར་དང་སེམས་དངངས་པའི་དབང་གིས་
 ཡུད་ཅམ་གསུངས་ལ་ན་རི་རྩར་འབྲུལ་དགོས་མི་ཤེས། ཁོ་མའི་གཅེན་
 པོའི་གཟའ་ཟླ་བྱུ་གཞན་གྱིས་“དེ་རིང་གཟའ་ཉི་མ་རེད” ཅེས་ཚབ་བྱས་ཏེ་

བཤད་པས། མའོ་ཙཱ་ཏུང་གིས་སྒྲིབ་དུ་ཤིང་རྟོགས་ཐུང་ནས་བཞད་མོ་
བཞད་གནང་། གྲེ་ཆིང་ཡང་གད་མོ་ཤོར་བ་དང་ནང་མི་ཆང་མ་གད་
མོ་ཤོར་སོང་།

ཡུང་ཙཱ་སོང་མཆམས་སུ་ཉི་མ་ཉིན་དགུང་གི་དུས་ལ་བཅར་ཟིན་
པས་མའོ་ཙཱ་གཞི་ནས་ཆང་མ་དང་ལལ་གྱིས་ཉེ་ཐེབས། སྒྲིབ་པའི་
མདུན་གྱི་སྒྲིབ་ཉེར་ནས་ཁོང་གིས་ལལ་ཚུར་བསྒྲོར་ནས་སྒྲིབ་ཡང་ཡལ་མི་
ཆང་མར་ལལ་གྱིས་གནང་བོག་ལལ་ཤོབ་ཆོག་འགའ་གསུངས་པའི་སྐབས།
པར་རྒྱག་མཁན་གྱིས་གོ་སྐབས་དེ་དང་བསྐྱུན་ནས་འཛིན་ཐང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
པའི་སྒྲིབ་པར་འདྲི་སྟོན།

དེ་ནས་ཁོང་གིས་སུ་མཐུད་བྱིས་ཆང་འགར་འཆམས་འདྲིར་ཐེབས་
རྗེས་གཞི་ནས་ཡུས་ཁྲོ་སྒྲིབ་ཆོད་དང་ལལ་གྱིས་གནང་བ་ཤིང་། ཐེབས་ཁར་
སྒྲིབ་མི་ཀན་གཞོན་ཆང་མ་འཆང་ཁ་ཤིག་ཤིག་དང་སྒྲིབ་ཆོད་ཆུང་ལ་ཏུ་
ཁོང་ཐེབས་སྒྲིབ་ཞུ་པར་འོང་།

ཡལ་མི་ཀན་ཀོན་ཆོས་“མའོ་གྲུ་ཞི་ཆེད་དང་རྗེས་སུ་འེས་པར་
ཐེབས་རྟོགས་གནང་”ཞེས་བུལ་མི་སོད་པའི་དང་ནས་ཞུ་བ་འབུལ་བ་དང་
སྒྲགས་མའོ་གྲུ་ཞི། སྒྲིབ་པར་འེས་པར་དུ་རྒྱུ་རྟོགས་གནང་།
ཞེས་སྒྲིབ་ཀྱི་མཁན་གྱིས་སྒྲིབ་ཆོད་པོས་ཞུས།

མའོ་ཙཱ་ཏུང་གིས་ལལ་ཚུར་བསྒྲོར་ཉེ་མཆོལ་བཅེ་ལྟན་པའི་དང་སྒྲིབ་
ཏུ་ཆོར་གཞིགས་བཞིན་“འེས་པར་ཆེད་ཆོར་བསྐྱར་ཡོང་”ཞེས་གསུངས།

གཟུང་འཁོར་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་མའོ་ཙཱ་ཏུང་གིས་དཔོན་གནས་མི་
མངགས་གནང་ཉེ་འདྲ་པར་བསྐྱལ་བར་བཏང་གནང་འདུག སྒྲིབ་མི་
ཆོས་གཏམ་བཟང་དེ་སོས་རྗེས་གྲང་གྲན་གྱི་བྱིས་དུ་ཡོང་ནས་འཆང་ཁ་

ཤིག་ཤིག་རང་འདྲ་པར་ལྟ་བཞིན་ཚུ་ལྟར་ལྟ་བའི་ལྟར་ལྟ་བཞིན་ས་སོ།

དམག་གི་ཆེན་མོ་འི་མཆན་རྟེན་མི་བཞེས་པ།

1955ལོའི་ཟླ་བ་9པའི་ཆེས་27ཉིན་རྟེན་ཁོང་ནས་མཁའ་མགོ་ལ་
དངས། དེ་ཉིན་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱ་སྤྲོད་གཞི་བཟུངས་བརྟེན་
གནང་བའི་མཇུག་མོ་དེ་ཡུང་ནན་ཏེ་ལ་འཇོགས། དམག་དཔོན་ཆེན་
མོ་རྣམས་ཀྱིས་དཔའ་རམ་ལྡན་པའི་ནམ་མཁའ་མདོག་གི་གཟུབ་མཆོར་
ལྷས་གནང་ནས་བརྒྱུད་ཆགས་ཡིད་འོང་ལྡན་པའི་རྩོེ་རན་བན་ལ་ལྡན་དུ་
འཇོགས། ཡུའུ་ཁི་ཤིངས་ཆའི་ཤིང་། ཡུའུ་ཁི་གཞོན་པ་ཡུང་ཆིང་ཡིན་
དང་ཅུང་མི་གྲོལ་ཞིན་ལ། ལྷ་ཡོན་ཡུང་ཡིའུ་རྩོེ་ཆེ་དང་མི་དམངས་
འབྲུག་ཆོགས་ཀྱི་ལྷ་ཡོན་ཡུང་གཞོན་པ་རྣམས་ལ། ཤིང་ལྷོས་ཀྱི་ཡུའུ་ཁི་
གཞོན་པ་སྟགས་ཏུང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་བྱིད་ལྡན་རྒྱས་མར་བཞུགས་
རྒྱུ་གསུམ་འོག་ནས་སྤྲོད་ཡང་སྟོ་སེམས་འཁོལ་བའི་བལ་མོའི་སྤྱ་ཆེངས་
གཅིག་གྲགས་ཤིང་མའོ་ཅོ་རུང་སྤྱ་གཞུགས་བར་གཤོད་པོས་ཡུའུ་ཁི་ཤིངས་
ཆའི་ཤིང་ཐེབས། ཁོང་སྤྱ་རྩོེ་བས་ཆེ་ལ་དཔའ་ཉམས་དོད་པོས་གསུམ་
འོག་ལ་སྤྱག་གསུག་གསུག་གནང་ཞིང་ཡུས་ཚུལ་གནང་།

མཇུག་མོ་རྒྱགས་རྒྱུས་རྩོན་ལ་ཡུང་རྩ་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་
ཀྱི་དམག་གྲུའི་གྲོ་མིང་དང་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ནགས་མ་གནང་། རྒྱུ་བྱུང་དམག་
ཀྱི་ཡུའུ་ཉིས་གཙོས་པའི་ཐེང་རྩ་རྩོེ་དང་། ཡུའུ་ཤི་ཤིང་། ཡིན་པེའོ་
རྩ་ལུང་། ཤིན་དབྱིས། ཡའོ་རུང་རྩོན། ལྷས་ཤང་ཆན། ཉེ་རུང་
ཡན། ཡེ་ཅན་དབྱིང་བཅས་བཅུ་པོས་རྒྱལ་འཇུགས་དམག་དཔོན་གྱི་

དཔག་ཕྱིར་གཟུང་མཆོར་སྒྲིལ་ནས་ཡུལ་ཁྱིམ་སྒྲིལ་ཆའི་ཚོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ་ཏུ་
ལྷན་གཅིག་བསྒྲིགས།

མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་གློ་རིམ་ལྷན་ཁོང་རྣམ་པར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔག་
ཕྱིར་དཔུང་ཉགས་དང་གཞིར་འོད་ཆེས་ཆེས་འཕྲོ་བའི་རིམ་པ་དང་པོའི་
བརྒྱད་གཅིག་གཞིངས་ཉགས་དང་། རིམ་པ་དང་པོའི་རང་བཅན་རང་
དབང་གི་གཞིངས་ཉགས་གནང་བ་དང་ཆབས་ཅིག་རེ་རེ་བཞིན་ཕྱག་
བཏང་ནས་བཀའ་གིས་བདེ་ལེགས་ལྷན་གནང་བ་རེད། མི་རྣམས་ཀྱིས་
འཕྲུག་སྒྲིལ་བ་ལྟ་བུའི་ཐལ་མོ་རྟེན་བཞིན་སེམས་གཏིང་གི་ལྷན་བཀྲུང་
མཆོན་པར་བྱས།

དེ་ནས་མའོ་ཙེ་ཏུང་ནས་མཛད་རྒྱུ་གཞིངས་ཉགས་གནང་རྒྱུའི་
བཀའ་རྒྱ་སྒྲོག་སྒྲུང་གནང་བ་དང་། གཞིངས་ཉགས་སོལ་བའི་མི་རྣམས་
སྒྲིལ་འགའི་མཆོན་ཚོ་སྒྲོག་སྒྲུང་གནང་བས་ཕྱིངས་ཆའི་སྒྲིལ་འོག་གང་སར་
ལྷན་སྐབས་ཀྱིས་ཀྱང་དེར་ལངས་ནས་བཞུད། དཔག་དཔོན་ཆོར་
གཞིངས་ཉགས་གནང་སྐབས་མི་བརྒྱ་རེ་ཏུ་ལྷན་རེ་བསྒྲིགས་ནས་ཕྱིངས་
ཆའི་ཚོག་ཏུ་བསྐྱོད། སྒྲོན་ལ་རྒྱ་ཅང་དཔག་དཔོན་དང་། དེ་ནས་རྒྱང་
ཅང་དཔག་དཔོན། ཡུང་ཅང་དཔག་དཔོན། ཏུའོ་ཅང་དཔག་དཔོན་
བཅས་ཀྱི་གློ་རིམ་ལྷན་ཕྱིངས་ཆའི་ཚོག་ཏུ་བསྐྱོད་པས་དཔག་དཔོན་རྣམས་
ཞལ་མདངས་གསལ་ཞིང་ཕྱིང་སྒྲིལ་འཕལ་བཞིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་
གནང་བའི་གཞིངས་ཉགས་བཞིས་ནས་ཡིད་སྒྲོན་ལྷན་བཀྲུང་དང་གིན་ཏུ་
ཡིད་སྒྲོ་བའི་རང་ལྷན་བཏུད་བྱས། ལས་དོན་མི་རྣམས་གཞིངས་ཉགས་
སྒྲིགས་པའི་སྒྲིལ་མ་ལག་ཏུ་འཁྱེད་བཞིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་བག་ཕེབས་པའི་
རང་རིམ་པ་བཞིན་སྒྲོད་གནང་བཞིན་ཁོང་གི་བཞིན་རས་ལས་དཔམ་

མདངས་རྒྱས་ལ་སྤྱིང་སྤྱོད་སྤྱོད་པར་འཕེལ།

གཞིངས་ཉགས་གནང་མཛུགས་བསྐྱེད་རྒྱུ། རལ་གསོ་ཁང་ནང་
དམག་སྤྱི་བགྲུས་སྤང་ལྟན་རྒྱས་བཀའ་མོལ་གནང་བཞིན་ཞལ་མའི་སྤྱི་ཡིས་
ཁིངས་ནས་འདུག

ཁྱེད་དབྱིས་ཀྱིས་རྟོ་ལྷང་ལ་“དམག་སྤྱི་ལགས། དང་ཚོགས་ཁྱེད་
རང་ནན་ཁྱང་དུ་ཡོ་ཐིང་དང་ལྟན་དུ་མེ་མདའ་དང་པོ་དེ་བསྐྱོན་སྐབས་
དམག་སྤྱི་ཁྱེད་དཀོངས་ཡོ་ཡོད་”ཅེས་བཀའ་འདྲི་གནང་།

“དམག་སྤྱི”ཞེས་རྟོ་ལྷང་གིས་སྤྱི་རང་སྤྱོད་གིས་ཕྱི་ལ་ཕྱི་ལ་གནང་
བཞིན་“ངས་མེ་མདའ་རི་ལྟར་བྱས་ཏེ་རྒྱག་དགོས་ཡིན་ནམ་བསམ་ནས་
བསྐྱོད་ཡོད་པ་ལས་མེ་མདའ་དང་པོ་དེ་རྒྱག་རྒྱ་བསམ་སྤྱིར་འཁོར་མ་
བྱུང་”ཞེས་གསུངས།

སྐབས་འདིར་ཡོ་ཅན་དབྱིང་གིས་ཁྱེད་དབྱིས་ལ་“གལ་སྲིད་ཡོ་ཐིང་
འབྲུམ་ཤོག་དམག་དཔོན་ད་ལྟ་བུའགས་ཡོད་ན་ཁྱེད་རྒྱལ་པའི་དམག་
དཔུང་གསར་བཙུགས་དམག་མི་བཞི་པ་ནས་དམག་སྤྱི་གཉིས་ཚོན་གྱི་རེད།
མ་རེད་པས་”ཞེས་གསུངས།

ཁྱེད་དབྱིས་ཀྱིས་ཞལ་མོ་བཞད་བཞིན་ནན་ཏན་གྱིས་“མ་རེད།
གལ་སྲིད་ཁོང་ད་དུང་སྤྱི་འཆོ་བཟུགས་གནང་ཡོད་ན་ངའི་དམག་སྤྱིའི་
མཆན་སྟན་དེ་ཁོང་ལ་སྤུལ་རྒྱ་རང་ཡིན། དེ་དུས་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་
བཙུའི་ནང་ཡོད་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་གཉིས་ཚོན་རྒྱ་ནི་དངོས་གནས་རེད་”ཅེས་
གསུངས།

ཀློང་ཡོན་ཡོད་དམག་སྤྱི་བགྲུས་སྤང་རྒྱལ་པའི་སར་ཕེབས་སྐབས་ཁྱེད་
དབྱིས་ཀྱིས་རྒྱང་བཙུགས་ནས་ཁོང་ལ་དམག་མའི་གྲུས་འདུད་ཅིག་ཁྱེས་

ནས་“ཡུའུ་ཞི་སྤྱི་གཞིན་ཀྱི་འཕགས་”ཞེས་ཁྱུས་པས། ཡེ་ཅན་དཔྱིང་གིས་“ར་ཚོ་འི་སྤྱི་བྱུང་རྒྱུ་འདོན་པ་”ཞེས་གསུངས་པར་ཉོ་ལུང་གིས་བཟོ་བཅས་གནང་ནས་ཁོང་དངོས་གནས་“དམག་མིའི་གོ་མིང་མེད་པའི་དམག་སྤྱི་རེད་”ཅེས་གསུངས། ཀྱི་འུ་ཅུང་ཡིས་གསན་རྗེས་ཞལ་མ་བཞད་བཞིན་ཐུག་གཡུག་གཡུག་གནང་ནི་“མ་རེད་མ་རེད། ར་མིན་གཞུང་གི་ལས་ཁྱེད་མི་སྣ་གཅིག་རང་ཡིན་ལ། དམག་སྤྱི་ལྷན་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱུ་མཉམས་ཀྱི་ཞབས་ཁྱེད་པ་ཡིན་”ཞེས་གསུངས།

ཐུས་རྗེས་མཚན་སྟན་མ་སུལ་གོང་། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་རྒྱན་ལས་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱན་ལས་ལུ་ཡོན་འགའ་ཞིག་གིས་མའོ་ཅོ་རྒྱུང་ནི་དམག་དཔུང་གི་བརྒྱ་ཕྱག་འགའ་གས་ཀྱི་སྤྱི་བྱུང་བཞོད་འདོམས་པ་ཡིན་ལ་ཁོང་གིས་མེས་རྒྱལ་གྱི་ཆེད་དུ་ཁྱི་མིན་བར་མི་ཉམས་པའི་མཚན་རྗེས་བཞག་གནང་ཡོད་པར་བརྟེན་ཁོང་ལ་ལུ་རུ་སུའི་སི་རུ་ཡིན་ལྷན་དམག་སྤྱི་ཆེན་མོའི་མཚན་རྟགས་འབུལ་དགོས་པེས་རེད་ཅེས་གསུངས་སྐབས། མའོ་ཅོ་རྒྱུང་གིས་བརྒྱུད་མར་ཐུག་གཡུག་གཡུག་གནང་ནི་“ཁྱ་གི་མིན། ཁྱ་གི་མིན། ར་དང་སི་རུ་ཡིན་འདྲ་གི་མ་རེད་ལ། ར་ཚོས་ཆང་མ་མི་ལ་ལད་མོ་ཕྱེད་རྒྱ་མེད། སེམས་ཐག་གཅང་བཅད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དེ་འདྲ་ཕྱེད་རྒྱ་མེད་”ཅེས་གསུངས།

དེའི་རྗེས་ལུ་ལུ་ཡོན་གྲང་ཡིའུ་རུའོ་ཆེས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མིའི་ཚོགས་ཆེན་རྒྱན་ལུ་ཡོན་ཀྱི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཆང་མར་འགྲེལ་བཞད་བརྒྱུན་གནང་། ཁོང་གིས་ཁྱོ་མཐུན་ནམ་པས་ཁྱོས་གཞི་སྟོན་པ་འདི་ནི་ལུགས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་རེད་ལ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འོན་ཀྱང་མའོ་ཅོ་རྒྱུང་གིས་འདི་ལྷན་གནང་རྒྱུར་མོས་མཐུན་གནང་གི་མི་

འདུག ཉའ་ཁྱར་དབྱར་དང་ཁྱར་དབྱར་དམག་ལྷན་གྱིས་བསམ་
 གཞིགས་ཡང་མྱོར་བཟུར་མྱོར་བྱས་ཏེ་ཁོང་གི་བསམ་འཆར་ལ་མོས་མཐུན་
 ལྷན་སོང་། རྗེས་སུ་དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དཔེར་ན་གཞི་རྒྱ་ཆེ་
 བའི་དམག་འཁྲུག་ཡངས་པ་ཡིན་ན་མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་ལྟར་བཞིན་དམག་གྱི་
 ཆེན་མོ་གནང་ནས་དམག་ཡོངས་ཀྱི་དབུ་བྱིད་དེ་དམག་འབབ་གནང་སྟེ་
 མྱོས་མེད་རེད། ཅེས་གསུངས།

འགྲེལ་བཤད་འདིར་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འབྲས་མི་ཚོགས་ཆེན་
 རྒྱན་ལྷན་གྱིས་དང་ཡིན་དང་བསམ་ཤེས་གནང་བ་རེད།

མིག་ཚུ་ལས་སྒྲ་ཁོར་མི་གཏོང་བ།

1955ལོའི་དབྱིང་ཀའི་ཉིན་ཞིག་མའོ་ཙོ་རུང་ཚུ་ཚུལ་བརྒྱུན་ཟིན་
ཆེས་ཁྱུང་ནན་ཏེ་སྤྱང་ཙོ་ཡོན་རུ་སྤྱ་སྤྱང་དམག་ལ་མཇལ་འཕྲད་གནང་
བར་ཐེབས།

དམག་ཁང་གི་སྡོ་མཐུན་ཆང་མས་དམག་ཆས་གསར་རྒྱང་ཕྱོན་ཏེ་
ཁྱོང་དེར་རུ་ལྷར་གཅིག་བསྒྲིགས་ནས་བཞུད་ཡོད། མའོ་ཙོ་རུང་རུ་ལྷར་
གྱི་མཐུན་རུ་ཐེབས་ནས་འཐབ་འཛིང་པ་ཆོར་འཆམས་འདྲི་གནང་།
ནང་སྤྱང་བཙུ་ཤོག་གི་འཐབ་འཛིང་པ་འགའ་ཤས་གྱི་མིང་ཁོང་གི་འཕོད་
མཆེན་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་ནང་སྤྱང་ལས་ཀ་ཕྱེད་སྤྱང་ཐེད་པའི་འཐབ་
འཛིང་པའི་མིང་འཕོད་མཆེན་གྱི་ཐེད་པས་ཁོང་གིས་རེ་རེ་བཞིན་བཀའ་
འདྲི་གནང་བས། སྡོ་རའི་ནང་གི་ནམ་པ་མཚུགས་ཐུང་ངང་འཁྲུག་ཆ་
དོད་པོར་ཐུར།

མའོ་ཙོ་རུང་གིས་བཀའ་མོལ་གསུང་སྐབས་ད་རུང་ཐུར་བཞིན་ཡན་
ཡན་རུས་སྐབས་གྱི་ཀུན་སྤྱོད་རྒྱུན་འཁྱོང་གིས་བུམས་བཅེ་ལྷན་པ་དང་།
ཅི་འདོད་ལྷར་གསུངས་པ། སྡོ་སྡོ་འབྱེད་ཐབས་ལ་མཉེས་པ། ཀུན་
གྱིས་གོ་བདེ་བའི་བཀའ་མོལ་གྱིས་རྩྭ་འཛིང་ཆེ་བའི་གནས་ལུགས་ལ་
འབྲེལ་བཤད་བརྒྱུན་པའི་གོམས་གཤིས་དེ་ག་རང་འཇགས་སུ་བཞུད་ཡོད།
“ང་ཆོའི་ལས་ཀའི་དམིགས་ལུལ་གང་ཡིན་ནམ་” ཞེས་མའོ་ཙོ་རུང་གིས་
བཀའ་འདྲི་གནང་བཞིན་རུ་ལྷར་གྱི་འགོ་ནས་མཚུག་བར་གཟིགས་སྐབས།